

Rekomendacijos dėl jaunimo politikos įgyvendinimo 2025 metams.

Vilnius 2025 m.

REKOMENDACIJOS DĖL JAUNIMO POLITIKOS ĮGYVENDINIMO 2025 METAIS

Apibendrinant I ir II dalyse pateiktą informaciją galima daryti šias išvadas.

1. Jaunimo problematikos tyrimo ataskaita, jo rezultatai ir išvados rodo, kad įvairiose srityse identifikuotos jaunimo problemos egzistuoja ne vienerius metus, tą įrodo ir 2010 – 2011 m., 2020 m. jaunimo problematikos tyrimų rezultatai. Šios problemos tarpusavyje yra susijusios (pvz. santykiai šeimoje, fizinė ir psichinė sveikata, motyvacija mokytis ir mokymosi rezultatai, gebėjimas spręsti problemas darbe, laikas praleidžiamas internete ir kt.), todėl joms spręsti būtinas kompleksinis požiūris į jauną žmogų, jo aplinką, šeimą, įvairių valstybės ir savivaldybių institucijų bendradarbiavimas kuriant įvairių, veiklų ir paslaugų modelius jauniems žmonėms jų gyvenamojoje aplinkoje, ugdymo įstaigose, darbovietėse, atsižvelgiant į jų amžių, lytį, poreikius ir kitus ypatumus, siekiant padėti jauniems žmonėms įveikti kylančius iššūkius bei sėkmingai integruotis visuomenėje, švietimo sistemoje ir darbo rinkoje.

2. Iš visų 2024 m. pateiktų Rekomendacijų, tik 1 jų punktas: „*Įvertinti teisės aktus, reglamentuojančius karo prievolę ir parengti alternatyvios krašto apsaugos tarnybos reglamentavimo pasiūlymus, kuriais praplečiama galimybė atlikti alternatyviąją krašto apsaugos tarnybą jauniems žmonėms, dėl įvairių priežasčių negalintiems atlikti karo prievolės*“ yra visiškai įgyvendintas.

3. Nors nemaža dalis Rekomendacijų 2024 metais buvo įvairių institucijų bei savivaldybių sėkmingai įgyvendinamos, daugelis Rekomendacijų yra nukreiptos į nuolatinių veiklų ar paslaugų modulių, skirtų visam jaunimui arba tam tikroms jaunimo socialinėms grupėms (pagal amžių, lytį, socialinę integraciją ir kt. ypatumus) sukūrimą bei plėtrą įvairiose srityse, todėl šių Rekomendacijų įgyvendinimą būtina tęsti 2025 metais ir vėliau, užtikrinant į tokių veiklų/paslaugų prieinamumą bei kokybę.

4. Dalis institucijų (Ekonomikos ir inovacijų ministerija, Lietuvos neformaliojo švietimo agentūra, Lietuvos probacijos tarnyba, 9 savivaldybės) nepateikė informacijos apie jų kompetencijai priskirtų Rekomendacijų įgyvendinimą, todėl negalima turėti išsamaus ir pilno vaizdo dėl kiekvienos Rekomendacijos įgyvendinimo;

5. Nemaža dalis Rekomendacijų yra sėkmingai pradėtos įgyvendinti – priimti arba pakeisti teisės aktai, sukurtos ir pradėtos įgyvendinti programos, priemonės, kurių įgyvendinimas po 2 – 3 metų darys poveikį jauniems žmonėms aktualių klausimų sprendimui. Tačiau kol šios priemonės tik pradedamos įgyvendinti, nėra aiškus jų poveikis problemoms, kurioms spręsti buvo parengtos Rekomendacijos. Dalis priemonių ir veiklų yra reikalingos ir įgyvendinamos, tačiau nepakankama apimtimi. Dalis institucijų, pateikdamos informaciją, pateikė įrodymus, kad jos priėmė sprendimus, įdiegė mechanizmus, sukūrė ar išplėtojo galimybes jaunimui, tačiau neanalizuoja ar jaunimas šiais mechanizmais ar galimybėmis naudojasi, ar padidėjo jaunų žmonių dalis, kuri žino apie sukurtus įrankius, tam tikras programas ar priemones, dalyvauja jose.

6. Didesnė dalis Rekomendacijų yra įgyvendinamos, iš institucijų pateiktų duomenų galima spręsti apie pasiektus kiekybinius rezultatus ir vykdomų veiklos apimtį, tačiau trūksta informacijos, kuri būtų susijusi su vykdomų programų, projektų, veiklų stebėseną ir vertinimą – pavyzdžiui statistika, tyrimų, studijų duomenys, kurie parodytų šių programų ir veiklų poveikį ir efektą tikslinėms grupėms. Tokie duomenys įrodytų, kad vykdomos veiklos sėkmingai sprendžia jaunimui (ar tam tikrai jo daliai) aktualius klausimus, problemų mastas mažėja ir pan.

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytas aplinkybes yra siūloma 2025 m. plėtoti tarpžinybinio bendradarbiavimo mechanizmą dėl žemiau nurodytų rekomendacijų įgyvendinimo. Tarpžinybinio bendradarbiavimo kontekste SADM, kaip institucija atsakinga už jaunimo politikos formavimą ir Rekomendacijų įgyvendinimą stebinti institucija, imasi lyderiaujančio vaidmens, siekdama užtikrinti Rekomendacijų tolesnį įgyvendinimą. Tuo pačiu, siekiant užtikrinti geresnį Rekomendacijų įgyvendinimą, Rekomendacijos yra adresuojamos už politikos formavimą atsakingoms valstybės bei savivaldybių institucijoms, paliekant joms savarankiškai apsispręsti dėl Rekomendacijų nukreipimo pagal kompetenciją struktūriniais padaliniais ir/ar pavaldžioms įstaigoms.

Žemiau pateiktos Rekomendacijos 2025 m. yra papildytos siūlymais atsižvelgiant į 2023 m. Jaunimo problematikos tyrimo išvadas ir rekomendacijas bei kitų tyrimų duomenis.

1. VIEŠOJO VALDYMO AGENTŪRA

1. Įsivertinti galimybes viešojo sektoriaus įstaigose diegti bei plėtoti paslaugas, padedančias jauniems darbuotojams išsilaikyti ir įsitvirtinti darbe (pavyzdžiui, supervizijų paslaugas darbuotojams iki 29 m. amžiaus), prioritetą skiriant tokių paslaugų prieinamumo užtikrinimui socialiai pažeidžiamoms jaunų darbuotojų grupėms bei rekomenduoti tokią praktiką taikyti privačiame bei nevyriausybiname sektoriuose.

2. EKONOMIKOS IR INOVACIJŲ MINISTERIJA

1. Siekiant skatinti jaunus žmones rinktis gyvenamąją vietą ir / ar darbą regionuose, atlikti jaunimo poreikių analizę ir atsižvelgiant į jos rezultatus, kurti jaunimui patrauklias verslumą regionuose skatinančias priemones ir sąlygas;

2. Kurti priemones, ugdančias jaunų karo pabėgėlių iš Ukrainos ir migrantų verslumo kompetencijas, siekiant padėti jiems integruotis į Lietuvos visuomenės gyvenimą;

3. Bendradarbiaujant su Jaunimo reikalų agentūra bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, didinti neformalaus ugdymo verslumo programų aprėptį, ir pritaikyti programas skirtingo amžiaus jaunimo grupių poreikiams;

4. Bendradarbiaujant su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, plėtoti nuoseklų ir kryptingą vaikų ir jaunimo antreprenerystės ir verslumo ugdymą bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigose;

5. Bendradarbiaujant su Jaunimo reikalų agentūra, didinti verslumo programų žinomumą, skatinti jose dalyvauti mokinius ir studentus ir tokiu būdu prisidėti prie bendro verslumo rodiklio gerinimo.

1. SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

1. Siekiant gerinti būsto prieinamumą jaunimui, atlikti tyrimą, analizuojantį jaunimo naudojimąsi pirmojo būsto programa ir pagal poreikį atlikti reikiamus programos pakeitimus;

2. Vykdyti aktyvios darbo rinkos priemones, siekiant integruoti į darbo rinką jaunus bedarbius kuo ankstyvesniame amžiuje.

3. Didinti stažuočių programų įvairovę, kurių metu jauniems žmonėms būtų galima įgyti konkurencingų darbinių įgūdžių;

4. Didinti įgyvendinamų priemonių įvairovę, sudarant sąlygas jaunimui įgyti kvalifikaciją ir/ar persikvalifikuoti, atsižvelgiant į atskirų jaunimo grupių poreikius;

5. Stiprinti priemones, ugdančias jaunų karo pabėgėlių iš Ukrainos ir migrantų bendrąsias kompetencijas, siekiant padėti jiems integruotis į Lietuvos visuomenės gyvenimą;

6. Stiprinti karjeros planavimo programas studentams, į jas įtraukiant darbo rinkos analizės įgūdžių tobulinimą, ir aktyviai skatinti jose dalyvauti jaunimą, kad šie sugebėtų išsirinkti sau tinkamą ir patinkančią specialybę, pagal kurią vėliau galėtų įsidarbinti;

7. Užtikrinti praktinių įgūdžių ugdymo programų jaunimui diegimą ir plėtrą Lietuvos savivaldybėse, kuriomis siekiama palydėti jauną žmogų įsidarbinimo procese;

8. Plėtoti atvejo vadybos principu grįstas karjeros planavimo ir profesinio orientavimo paslaugas, nukreiptas į moksleiviško amžiaus jaunimą, siekiant jam padėti pasirinkti darbo rinkoje paklausias specialybes ir vystyti joms reikalingas kompetencijas, ypatingą dėmesį skiriant jaunimui regionuose;

9. Skatinti jaunimo pilietiškumą, užtikrinant įvairių savanoriškos veiklos programų plėtrą;

10. Bendradarbiaujant su Ekonomikos ir inovacijų ministerija ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, didinti neformalaus ugdymo verslumo programų aprėptį, pritaikant programas skirtingo amžiaus jaunimo grupių poreikiams;

11. Bendradarbiaujant su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, plėtoti politinio-pilietinio švietimo programas mokyklose, vaikų dienos centruose, atvirose erdvėse ir centruose;
12. Didinti programų, skirtų įtraukti jauną žmogų į sprendimų priėmimo, atstovavimo veiklas nacionaliniame ir savivaldos lygmenyse plėtrą;
13. Įvertinti galimybę pripažinti, kad pagal Europos Sąjungos programą „Europos solidarumo korpusas“ tarptautinę savanorišką veiklą atliekantys jaunuoliai dalyvauja mokymosi programoje ir prilyginti juos analogiškam studentų statusui;
14. Įvertinti galimybę, kad jaunuoliui, ketinančiam dalyvauti Europos Sąjungos programos „Europos solidarumo korpusas“ savanoriškos veiklos projekte, kreipiantis dėl vizos išdavimo būtų pakankama pagrįsti, kad jo pragyvenimui per mėnesį bus skiriama 0,5 MMA, kaip ir kitiems užsieniečiams, ketinantiems studijuoti, mokytis, dalyvauti profesiniuose mokymuose, stažuotis, kelti kvalifikaciją;
15. Įvertinti galimybes, jaunuoliams, kurie yra pakviesti atlikti tarptautinę savanorišką veiklą pagal Europos Sąjungos programą „Europos solidarumo korpusas“, supaprastinti vizų (ir leidimų gyventi Lietuvos Respublikoje) išdavimo tvarką bei panaikinti ar bent minimizuoti vizų (ir leidimų gyventi Lietuvos Respublikoje) išdavimo kainą;
16. Plėsti savivaldybėse mokymų programas jaunuoliams (prioritetą skiriant berniukams ir vyrams) savęs pažinimo, emocijų raiškos temomis;
17. Bendradarbiaujant su Sveikatos apsaugos ministerija, didinti psichologinės pagalbos prieinamumą ir suteikiamų nemokamų konsultacijų skaičių, įskaitant nuotolinę psichologinę pagalbą ir pritaikant teikiamą pagalbą prie pažeidžiamų jaunimo grupių poreikių;
18. Bendradarbiaujant su Sveikatos apsaugos ministerija, sukurti psichikos sveikatos puoselėjimo programų jaunimui kokybės standartus, paremtus moksliniais tyrimais ir gerąja patirtimi;
19. Bendradarbiaujant su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, didinti moksleivių bei studentų psichikos sveikatos raštingumą ir psichologinį atsparumą ir savitarpio pagalbą, mažinti psichikos sveikatos ar kreipimosi į psichologus stigmą;
20. Bendradarbiaujant su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, įdiegti lytiškumo ugdymo programas bendrojo ugdymo, vaikų neformaliojo švietimo, jaunimo neformaliojo ugdymo programose bei darbo su jaunimu sistemoje;
21. Bendradarbiaujant su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija bei Sveikatos apsaugos ministerija, plėtoti lytiškumo ugdymo paslaugas ir individualias konsultacijas jauniems žmonėms, užtikrinant, kad jose skiriamas dėmesys smurtui, kylančiam iš lyčių nelygybės;
22. Bendradarbiaujant su Sveikatos apsaugos ministerija ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, parengti ir įdiegti specializuotą ugdymo ir kvalifikacijos kėlimo programą specialistams, dirbantiems lytiškumo ugdymo klausimais;
23. Stiprinti emocinės ir psichologinės pagalbos prieinamumą jaunimui, turinčiam priklausomybių nuo kompiuterinių žaidimų ir (ar) interneto.

2. SVEIKATOS APSAUGOS MINISTERIJA

1. Didinti emocinės pagalbos žinomumą ir prieinamumą, vystant tarpinstitucinį bendradarbiavimą nacionaliniu (su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei nevyriausybinėmis organizacijomis) ir vietiniu (su ugdymo, socialinių, sveikatos, kultūros, policijos įstaigomis bei nevyriausybinėmis organizacijomis) lygmeniu ir siekiant užtikrinti individualizuotų jaunimo poreikius atitinkančių paslaugų teikimą;
2. Užtikrinti patyčių prevencijos ir intervencijos programų mokyklose, skirtų kokybiško ir draugiško ryšio tarp moksleivių stiprinimui, diegimą ir rezultatų monitoringą;
3. Parengti bei įgyvendinti mokymų programas, skirtas mokyklų administracijai, pedagogams ir mokyklos bendruomenei, stiprinant jų įgūdžius tinkamai reaguoti į patyčias bei užtikrinti šių programų stebėseną;

4. Bendradarbiaujant su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, plėtoti mokymų programas moksleiviams, skirtas lyčių lygybės stiprinimui ir smurto prevencijai, užtikrinant, kad jose skiriamas dėmesys smurtui kylančiam iš lyčių nelygybės;
5. Bendradarbiaujant su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, programas, skirtas patyčių prevencijai labiau orientuoti į miestų mokyklas;
6. Skirti daugiau finansavimo ir metodinės pagalbos mokslo ir studijų įstaigose, bendruomenėse, organizacijose jaunų asmenų (ypač – 20 – 29 m. amžiaus grupei, taip pat - gyvenantiems regionuose) socialinių įgūdžių ugdymui, psichologinei pagalbai;
7. Didinti sporto, fizinio aktyvumo, sveikos gyvensenos skatinimo programų, pagrįstų neformaliuoju ugdymu, pasiūlą jauniems žmonėms nuo 18 iki 29 m.;
8. Plėsti savivaldybėse mokymų programas jaunuoliams (prioritetą skiriant berniukams ir vyrams) savęs pažinimo, emocijų raiškos temomis;
9. Bendradarbiaujant su Jaunimo reikalų agentūra, didinti psichologinės pagalbos prieinamumą ir suteikiamų nemokamų konsultacijų skaičių, įskaitant nuotolinę psichologinę pagalbą ir pritaikant teikiamą pagalbą prie pažeidžiamų jaunimo grupių poreikių;
10. Bendradarbiaujant su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, sukurti psichikos sveikatos puoselėjimo programų jaunimui kokybės standartus, paremtus moksliniais tyrimais ir gerąja patirtimi;
11. Didinti moksleivių bei studentų psichikos sveikatos raštingumą ir psichologinę atsparumą ir savitarpio pagalbą, mažinti psichikos sveikatos ar kreipimosi į psichologus stigmą;
12. Bendradarbiaujant su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, parengti ir įdiegti specializuotą ugdymo ir kvalifikacijos tobulinimo programą specialistams, dirbantiems lytiškumo ugdymo klausimais;
13. Stiprinti emocinės ir psichologinės pagalbos prieinamumą jaunimui, turinčiam priklausomybių nuo kompiuterinių žaidimų ir (ar) interneto.

3. ŠVIETIMO, MOKSLO IR SPORTO MINISTERIJA

1. Plėtoti atvejo vadybos principu grįstas karjeros planavimo ir profesinio orientavimo paslaugas, nukreiptas į moksleiviško amžiaus jaunimą, siekiant jam padėti pasirinkti darbo rinkoje paklausias specialybes ir vystyti joms reikalingas kompetencijas, ypatingą dėmesį skiriant jaunimui regionuose;
2. Skatinti jaunimo pilietiškumą, užtikrinant įvairių savanoriškos veiklos programų plėtrą.
4. Atsižvelgiant į didėjančią mokinių ir studentų dalį, siekiančią studijuoti užsienyje, švietimo įstaigose dirbantiems karjeros konsultantams skirti daugiau dėmesio išvykstantiems studijuoti bei studijuojantiems užsienyje aiškinant kur ir kaip jie gali Lietuvoje pritaikyti įgytas kompetencijas, tuo stiprinant jų motyvaciją grįžti į Lietuvą ir integruotis į Lietuvos darbo rinką;
5. Užtikrinti patyčių prevencijos ir intervencijos programų mokyklose, skirtų kokybiško ir draugiško ryšio tarp moksleivių stiprinimui, diegimą ir rezultatų monitoringą;
6. Parengti bei įgyvendinti mokymų programas, skirtas mokyklų administracijai, pedagogams ir mokyklos bendruomenei, stiprinant jų įgūdžius tinkamai reaguoti į patyčias bei užtikrinti šių programų stebėseną;
7. Bendradarbiaujant su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Sveikatos apsaugos ministerija, plėtoti mokymų programas moksleiviams, skirtas lyčių lygybės stiprinimui ir smurto prevencijai užtikrinant, kad jose skiriamas dėmesys smurtui, kylančiam iš lyčių nelygybės;
8. Bendradarbiaujant su Sveikatos apsaugos ministerija, programas, skirtas patyčių prevencijai labiau orientuoti į miestų mokyklas;
9. Skirti daugiau dėmesio mokslo ir studijų įstaigose, bendruomenėse, organizacijose jaunų asmenų (ypač – 20 – 29 m. amžiaus grupei, taip pat - gyvenantiems regionuose) socialinių įgūdžių ugdymui, psichologinei pagalbai;
10. Bendradarbiaujant su Jaunimo reikalų agentūra bei Ekonomikos ir inovacijų ministerija, didinti neformalaus ugdymo verslumo programų aprėptį ir pritaikyti programas skirtingo amžiaus jaunimo grupių poreikiams;

11. Bendradarbiaujant su ekonomikos ir inovacijų ministerija, plėtoti nuoseklų ir kryptingą vaikų ir jaunimo antreprenerystės ir verslumo ugdymą bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo įstaigose;
12. Bendradarbiaujant su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Jaunimo reikalų agentūra, plėtoti politinio-pilietinio švietimo programas mokyklose, vaikų dienos centruose, atviruosiuose jaunimo erdvėse ir centruose;
13. Stiprinti mokinių savivaldą, įgyvendinti mokyklose įvairias priemones, skatinančias aktyvų mokinių įsitraukimą į mokinių savivaldos veiklas;
14. Įgyvendinti veiklas, stiprinančias studentų atstovybių administracinius ir organizacinius gebėjimus;
15. Įvairiais būdais skatinti studentų aktyvumą ir dalyvavimą studentų savivaldų veikloje;
16. Didinti jaunimo neformalaus ugdymo programų pasiūlą ir finansavimą, prioritetą teikiant programoms, susijusioms su pilietinių kompetencijų ugdymu;
17. Didinti sporto, fizinio aktyvumo, sveikos gyvensenos skatinimo programų, pagrįstų neformaliuoju ugdymu, pasiūlą jauniems žmonėms nuo 18 iki 29 m.;
18. Bendradarbiaujant su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, įdiegti lytiškumo ugdymo programas bendrojo ugdymo, vaikų neformaliojo švietimo, jaunimo neformaliojo ugdymo programose bei darbo su jaunimu sistemoje;
19. Bendradarbiaujant su Sveikatos apsaugos ministerija bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, parengti ir įdiegti specializuotą ugdymo ir kvalifikacijos tobulinimo programą specialistams, dirbantiems lytiškumo ugdymo klausimais;

4. TAUTINIŲ MAŽUMŲ DEPARTAMENTAS PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS

1. Kurti priemones, ugdančias jaunų karo pabėgėlių iš Ukrainos ir migrantų bendrąsias kompetencijas, siekiant padėti jiems integruotis į Lietuvos visuomenės gyvenimą.

5. UŽSIENIO REIKALŲ MINISTERIJA

1. Atsižvelgiant į didėjančią mokinių ir studentų dalį, siekiančią studijuoti užsienyje, pasitelkti egzistuojančias ryšių su diaspora palaikymo priemones (pavyzdžiui, Globalios Lietuvos programą) ir bendradarbiauti su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Jaunimo reikalų agentūra, „Kurk Lietuvai“ ir „Renkuosi Lietuvą“ informuojant jaunimą apie galimybes, Lietuvoje pritaikyti įgytas kompetencijas, tuo stiprinant jų motyvaciją grįžti į Lietuvą ir integruotis į Lietuvos darbo rinką;

6. VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJA

1. Siekiant skatinti jaunus žmones rinktis gyvenamąją vietą ir / ar darbą regionuose, bendradarbiauti su Ekonomikos ir inovacijų ministerija bei Užimtumo tarnyba ir kurti patrauklias priemones ir sąlygas jų įsikūrimui, ir įsidarbinimui.

7. ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA

1. Siekiant skatinti jaunus žmones rinktis gyvenamąją vietą ir / ar darbą regionuose, kurti patrauklias priemones ir sąlygas jų įsikūrimui, ir įsidarbinimui.

8. SAVIVALDYBIŲ ADMINISTRACIJOS

1. Užtikrinti praktinių įgūdžių ugdymo programų jaunimui diegimą ir plėtrą Lietuvos savivaldybėse, kuriomis siekiama palydėti jauną žmogų įsidarbinimo procese;
2. Siekiant skatinti jaunus žmones rinktis gyvenamąją vietą ir / ar darbą regionuose, kurti patrauklias priemones ir sąlygas jų įsikūrimui, ir įsidarbinimui;
3. Užtikrinti patyčių prevencijos ir intervencijos programų mokyklose, skirtų kokybiško ir draugiško ryšio tarp moksleivių stiprinimui, diegimą ir rezultatų monitoringą;

4. Didinti verslumo programų žinomumą, skatinti jose dalyvauti mokinius ir studentus ir tokiu būdu prisidėti prie bendro verslumo rodiklio gerinimo;
 5. Didinti programų, skirtų įtraukti jauną žmogų į sprendimų priėmimo, atstovavimo veiklas nacionaliniame ir savivaldos lygmenyse plėtrą;
 6. Stiprinti mokinių savivaldą, įgyvendinti mokyklose įvairias priemones, skatinančias aktyvų mokinių įsitraukimą į mokinių savivaldos veiklas;
 7. Skleisti jaunimo tarpe informaciją apie trumpalaikes arba ilgalaikes neformaliojo ugdymo veiklas (programas), kuriose jauni žmonės gali dalyvauti;
 8. Plėtoti aktyvaus laisvalaikio praleidimo veiklas jaunimui ugdymo įstaigose, bendruomenėse ir kitur, kurios skatintų jaunimo fizinį aktyvumą ir laisvalaikio praleidimą be svaigiųjų medžiagų;
 9. Plėsti savivaldybėse mokymų programas jaunuoliams (prioritetą skiriant, berniukams) savęs pažinimo, emocijų raiškos temomis;
 10. Plėtoti lytiškumo ugdymo paslaugas ir individualias konsultacijas jauniems žmonėms.
-